

Yttrande i mål M 2202-17

Länsstyrelsen i Kalmar län har förelagts att yttra sig i mål M 2202-17 om fisketävling. Länsstyrelsen motsätter sig yrkandet.

Utveckling av talan

Behövs anmälan om samråd

Ostkustjakt (okj) har bedömt att den aktuella fisketävlingen inte behöver anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (MB).

En anmälan om samråd ska göras för en verksamhet eller åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön och som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i MB. Samrådet ska fungera som ett förebyggande och lättillgängligt medel för tillsynsmyndigheten att kontrollera, styra och eventuellt hindra verksamheter som kan inverka negativt på naturmiljön.

Begreppet naturmiljön bör enligt Naturvårdsverket tolkas brett och omfatta det som brukar kallas naturen, såsom berggrund, jordlager och dess ytformer, yt- och grundvatten, skilda naturmiljöer på land och i vatten samt växter och djur. Begreppet bör även inkludera landskapsbilden och kulturlandskapet.

En typisk verksamhet eller åtgärd enligt 12 kap. 6 § MB tar mark i anspråk eller orsakar ändringar eller skador på naturmiljön genom användning av mark och vatten eller genom något slag av fysisk påverkan. Påverkan på naturmiljön kan även vara störningar på djurlivet eller slitage på naturen som orsakas av exempelvis organiserat friluftsliv. Enligt Naturvårdsverkets handbok 2001:6 bör tävlingar, organiserat friluftsliv och lägerverksamhet som berör naturmark och där arrangemangen antingen är mycket stora, störande eller berör känslig natur anmälas för samråd.

Det är verksamhetsutövaren (VU) i första hand som måste ta ställning till om den planerade verksamheten är av sådan betydelse för naturmiljön att den ska anmälas för samråd. VU måste skaffa sig den kunskap om verksamhetens förväntade konsekvenser för miljön. Vidare bör man ta reda på om naturmiljön är särskilt känslig i det aktuella området. Om anmälan inte gjorts fastän verksamheten eller åtgärden är sådan att anmälningskyldighet föreligger kan tillsynsmyndigheten (TM) ändå förelägga VU om försiktighetsmått eller till och med förbjuda verksamheten. Att inte anmäla en anmälningspliktig verksamhet är dessutom straffbart (29 kap. 4 § MB).

Okj ställer frågan om inte tanken med samrådet är att kunna sätta stopp för planerade åtgärder som ger stora permanenta negativa förändringar i naturen. Enligt Naturvårdsverkets handbok behöver även positiva åtgärder anmälas om de uppfyller kraven i 12 kap. 6 § MB. Länsstyrelsens bedömning är att tävling i närheten av häckande störningskänsliga fåglar riskerar att spolia häckningen under det året som tävlingen pågår. Eftersom detta är en

tävling som är tänkt att genomföras varje år under en av de mest känsliga perioderna finns risk för en stor negativ påverkan på de störningskänsliga arterna.

Länsstyrelsen bedömer att den aktuella fisketävlingen behöver anmälas för samråd eftersom den berör ett stort område med känslig natur och mycket störningskänsliga djur.

Har samråd skett korrekt?

Okj anser att det inte har skett något korrekt samråd eftersom vi inte har samrått med de aktörer som nämns i listan i Naturvårdsverkets handbok 2001:6 kap. 16, s. 50. Den beskrivningen gäller dock vid föreskrivande av föreskrifter för särskild anmälningsskyldighet alltså att det inom vissa områden måste anmälas för samråd för vissa slag av verksamheter. Det är inte aktuellt i detta ärende som ingår i den allmänna anmälningsskyldigheten.

En anmälan om samråd ska vara skriftlig och åtföljas av en karta samt innehålla en beskrivning av den planerade verksamhetens eller åtgärden. VU är också skyldig att visa att hänsynsreglerna i 2 kap. MB följs. Det gäller bland annat vilka skyddsåtgärder och begränsningar som planeras för att förebygga och motverka skada på naturmiljön. Efter att anmälan har lämnats in och eventuell komplettering har skett kan tillsynsmyndigheten ta ställning i sak i ärendet (handbok 2001:6 kap. 9 s. 31-32).

Länsstyrelsen anser att samråd enligt 12 kap. 6 § MB har skett korrekt.

Bedömning enligt 12 kap. 6 § MB

Enligt 4 § artskyddsförordningen (AF) är det förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar och djur som är markerade med n eller N i bilaga 1 till förordningen. Detta gäller särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperiod. MÖD har avgjort att artskyddsförordningen ska ses som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter (tex MÖD 2013:13).

Enligt MÖD (M 11317-14) ska för verksamheter där syftet uppenbart är ett annat än att döda eller störa djurarter finnas risk för påverkan på den skyddade artens gynnsamma bevarandestatus i området för att utlösa förbuden i 4 § pkt 1 och 2 AF.

Havsörn och berguv reproducerar sig långsamt. Berguv blir könsmogen vid 3–4 års ålder medan havsörnen kan reproducera sig först vid 5–6 års ålder. Båda arterna lever i livslånga par och producerar i bästa fall 1–3 ungar per år. Om någon av individerna i ett par dör kan det ta många år innan en ny partner hittas och häckning kan ske igen. Särskilt berguv kan hoppa över häckningen vissa år om födotillgången är låg. Havsörnens bevarandestatus är just nu relativt god och den svenska stammen uppgår till ca 700 par. Men för 40 år sedan fanns bara 50 par i hela Sverige och man har återigen börjat se problem med skaltjockleken hos äggen, särskilt i Bottenhavet. För berguven har det inte gått lika bra och man har under 2000-talet sett en minskning av beståndet. Idag räknar man med att det finns ca 475 revir i Sverige. Inom förbudsområdena finns 18 havsörnsrevir och minst 10 revir av berguv.

Länsstyrelsen bedömer att fisketävling mycket nära störningskänsliga fåglar kan orsaka sådan störning som menas i 4 § AF och leda till att häckning avbryts eller att ägg och ungar dör. Havsörnen är störningskänslig under relativt lång tid, från januari/februari fram till juli/augusti. Som mest störningskänslig är arten fram till mitten av juni, d.v.s. fram till att ungarna blivit lite större. Om störning sker under denna period är risken stor att häckningen

avbryts. När ungarna kläckts är föräldrarna något mindre benägna att avbryta häckningen, men om ungarna är små (maj-juni) riskerar de att frysa ihjäl om föräldrarna skrämms bort. Även berguv har en långt utdragen häckningssäsong från slutet av februari och ända in i september då ungarna lämnar boet. Den lägger ägg/ruvar/har små ungar under samma period som havsörn.

Samrådet ska enligt Naturvårdsverket innefatta även arterna och vid bedömning av ett ärende ska hänsyn tas till de allmänna hänsynsreglerna som AF ska ses som en precisering av. Lännsstyrelsen bedömer att anordnande av fisketävling i närheten av häckande störningskänsliga fåglar riskerar att strida mot 4 § AF. Lännsstyrelsen anser också att det inte finns någon möjlighet att förelägga om försiktighetsåtgärder för att kunna minska störningen. Fisketävlingen inom de rödmarkerade områdena ska därför förbjudas för att uppfylla kraven i artskyddsförordningen och de allmänna hänsynsreglerna.

Okj ifrågasätter varför lännsstyrelsen har stängt av så stora områden när vi inte vet med säkerhet var boplatserna finns. Lännsstyrelsen har mycket god kunskap om var de aktuella boplatserna finns. Lännsstyrelsen samarbetar både med Tjust fågelklubb och Projekt Havsörn och har på så sätt tillgång till både berguvens och havsörnens häckningsplatser. Efter varje häckningssäsong får lännsstyrelsen uppgifter om var årets häckningar skett och hur de har gått. Det innebär att vi på våren inte vet vilka häckningar som är aktiva. Havsörnen har dessutom ofta flera boplatser inom sitt revir som de alternerar mellan och det går aldrig att veta vilket bo de kommer att använda respektive år och därför måste samtliga boplatser skyddas. Inom vissa områden häckar dessutom flera par havsörn och berguv vilket utökar de röda områdena ytterligare.

Okj anger att Tjust fågelklubb blivit inbjudna 2015 att närvara på kaptensmötet för att informera om hur man ska bete sig för att störa fågellivet så lite som möjligt. De avböjde dock med hänvisning till att de anser att okj kan förmedla rätt information utan problem. Tjust fågelklubb har dock inte tillgång till alla uppgifter om var det häckar störningskänsliga fåglar (se ovan).

Havsörnen och berguven är skyddsklassade av ArtDatabanken vilket innebär att häckningslokaler inte får visas i en högre upplösning än 25 x 25 km.

Förtydligande av reservatsföreskriften angående störning av djur

Inom naturreservaten Bergholmen, Kvarntorpet, Misterhults skärgård, Norra Tjust skärgård, Södra Malmö och Trässö finns föreskrifter som lyder "Att fånga, skada eller döda djur, vidröra, skada eller borttaga fåglars ägg, ungar eller bon eller annorledes störa djurlivet" eller liknande.

Okj har talat med tre andra länsstyrelser för att ta reda på hur de tolkar denna föreskrift i samband med fisketävling. Alla tre länsstyrelserna är överens om att dessa föreskrifter inte påverkar fiske då det uttryckligen ska stå i reservatsföreskrifterna att det råder fiskeförbud. Lännsstyrelsen i Kalmar håller helt med om den bedömningen att fisketävling för störning på fiskarna inte faller in under den föreskriften. Förbudet mot att fiska inom dessa områden med hänvisning till den föreskriften gäller dock inte fisket i sig utan den störning av häckande fåglar som sker när man uppehåller sig för nära häckningsplatserna.

Okj hänvisar till 8 kap. 1 § sista stycket MB och att det skulle göra att det är tillåtet att utan dispens för tävlingen fiska inom tävlingsområdets reservat utom Björkö, Blankaviken, Norra Tjust skärgård, Rågö, Vinö Kalv och Yxnevik. Sista stycket i 8 kap. 1 § MB hänvisar dock bara till att vid jakt och fiske gäller andra bestämmelser än i första stycket i samma paragraf. Vid jakt och fiske är det dock fortfarande inte tillåtet att bryta mot första stycket i ovanstående paragraf för andra djur än de man jagar/fiskar.

Bedömning av enskilda reservat

Norra Tjust skärgård, Rågö, Södra Malmö:

Länsstyrelsen har förbjudit fisketävling inom de områden där det råder beträdnadsförbud under förbudstiden och de rödmarkerade områdena i maj månad. I övriga områden i maj och hela området under oktober är tävling tillåten. Länsstyrelsen bedömer att en fisketävling inom dessa områden i maj strider mot naturreservatens syfte.

Okj har inte lämnat några särskilda skäl till varför de ska få anordna fisketävling inom områden med beträdnadsförbud där inte heller privata fritidsbåtar får befinna sig under förbudstiden. Okj har inte heller angivit några särskilda skäl till varför de ska bedriva fisketävling i områden där fridlysta fåglar riskerar att störas. Eftersom länsstyrelsen bedömer att genomförande av fisketävling inom ovan angivna områden strider mot nedanstående föreskrifter, syftet med reservaten och att de inte angivit några giltiga särskilda skäl finns inte heller möjlighet att ge tillstånd till fisketävling inom dessa områden.

Länsstyrelsens slutsats är därför att fisketävling endast får ske utanför de rödmarkerade områdena och områden med beträdnadsförbud under maj och i hela reservaten i oktober.

Okj hävdar dessutom att något samråd om att få bedriva tävling i Södra Malmö inte har skett. Länsstyrelsens bedömning är att samråd skedde när ansökan om dispens gjordes

Berörda föreskrifter

Norra Tjust skärgård	Beträdnadsförbud – C1 och C2
	Störning av fåglar – C7
	Tävling – C14
Rågö	Beträdnadsförbud – C1
	Störning av fåglar – C10
	Tävling – A29
Södra Malmö	Beträdnadsförbud – C1
	Störning av fåglar – C5
	Tävling – C13

Yxnevik:

Eftersom det i Yxnevik naturreservat inte finns några beträdnadsförbud eller störningskänsliga fåglar bedömde Länsstyrelsen att det var möjligt att meddela tillstånd för fisketävling där.

Övrigt

Länsstyrelsen har ingen vilja i att sätta käppar i hjulet för denna typ av evenemang utan ser mycket positivt på ekoturism. Det är dock länsstyrelsen som har tillsynen över de aktuella skyddade områdena, samråd enligt 12 kap. 6 § MB och artskyddet och det är därför länsstyrelsens uppgift att se till att sådana här evenemang kan ske utan oacceptabel störning på naturen och djurlivet.

Länsstyrelsen anser att man kan tillåta transport mellan fiskeområdena inom farleder i de rödmarkerade områdena i beslutet. Den störning som sker vid transport i en farled är inte lika allvarlig som när man uppehåller sig i området närmast häckningsplatsen. Förbudsområdena handlar således inte om fisket i sig utan om att förbjuda att man stannar på en plats där man stör andra arter som är skyddade genom Artskyddsförordningen.

Länsstyrelsen bedömer att fisketävlingen skulle vara möjlig att genomföra i samtliga rödmarkerade områden utom i områden med beträdnadsförbud om den genomförs efter den 20 juni.

Beslutet har fattats av Anna Larsson, enhetschef med Kicki Ringdahl, naturvårdshandläggare som föredragande. I ärendet har också Helena Lager, koordinator hotade arter deltagit.

Handlingen är signerad digitalt och har därför ingen namnunderskrift.

Länsstyrelsen
Kalmar län

YTTRANDE

2017-10-09

Diarienummer
521-3687-2017
Sid 6 (6)